

Vključevanje načela „da se ne škoduje bistveno“ v izvajanje skladov in finančnih instrumentov EU

Ljubljana, 21. 3. 2024

VSEBINA

- I. IZHODIŠČA ZA VKLJUČEVANJE DNSH V IZVAJANJE POLITIK IN FINANČNIH INSTRUMENTOV EU
- II. STANJE RAZVOJA SMERNIC ZA UPORABO DNSH PRI IZVAJANJU PROGRAMA EKP 21-27
- III. NAČELO DNSH IN KREPITEV PODNEBNE ODPORNOSTI
- IV. NAČRT KREPITVE ZMOGLJIVOSTI DELEŽNIKOV, VKLJUČENIH V IZVAJANJE EKP 21-27
- V. POGOSTA VPRAŠANJA, PRIPOROČILA, USMERITVE
- VI. POVZETEK

I. IZHODIŠČA ZA VKLJUČEVANJE DNSH V IZVAJANJE POLITIK IN FINANČNIH INSTRUMENTOV EU

Zakaj načelo, da se ne škoduje bistveno („Do No Significant Harm“ –DNSH)?

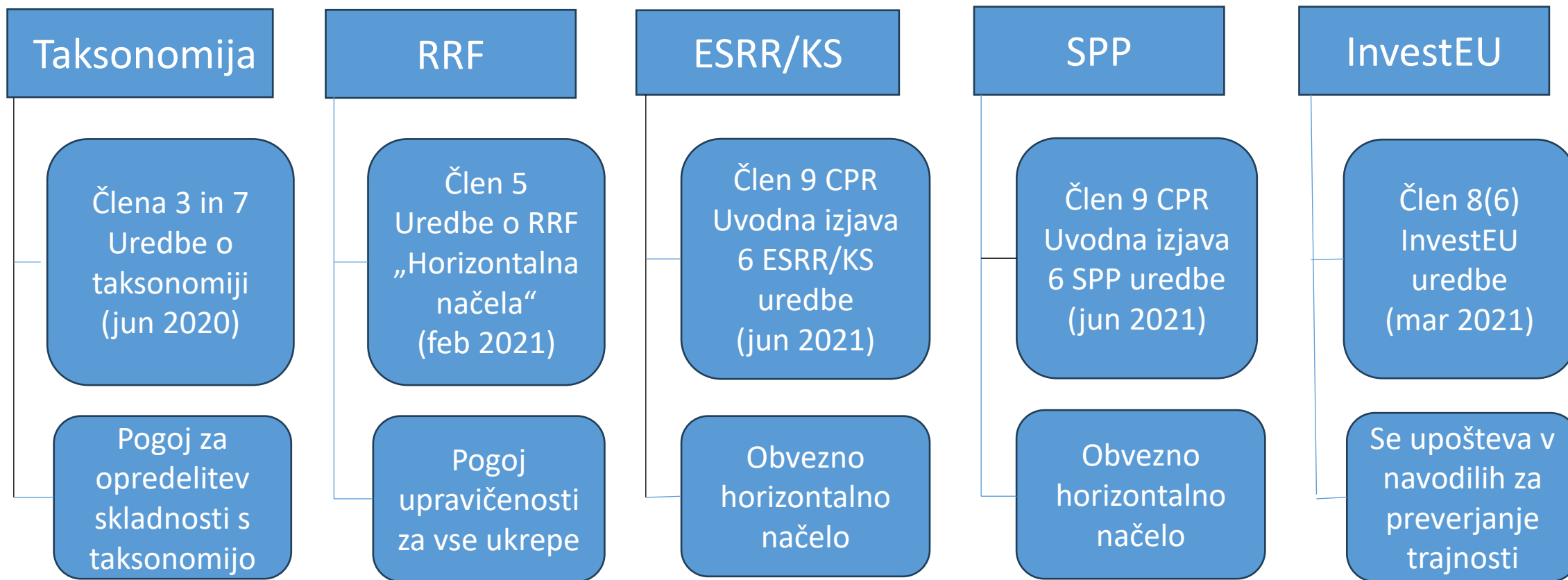
- Načelo DNSH ima namen zagotoviti, da politike in programi EU nimajo negativnega vpliva na podnebne in okoljske cilje EU.
- EK v sporočilu COM/2021/219 zagotavlja, da zagotoviti, da se bo načelo uporabljalo v vseh politikah v skladu z evropskim zelenim dogovorom
- Uporaba načela DNSH je proces, s katerim se zagotavlja neškodljiv vpliv gospodarskih dejavnosti (upoštevajoč življenjski cikel proizvodov in storitev) na 6 okoljskih ciljev, ki so opredeljeni v Uredbi o trajnostnih naložbah (*Uredba (EU) 2020/852*)

DNSH in javno financiranje s sredstvi EU

Pregled načina vključevanja načela „da se ne škoduje bistveno“ v pravni red EU

Vir: Objava Joint Research Center (JRC) – Primerjalna analiza uporabe DNSH pri izvajanju izbranih skladov EU

Ključne ugotovitve študije JRC v zvezi z uporabo DNSH

- DNSH ima 3 ključne vloge pri uresničevanju ciljev zelenega dogovora:
  - izključitev škodljivih projektov (kot npr. aktivnosti za proizvodnjo električne energije z uporabo zemeljskega plina ali trdih fosilnih goriv)
  - izboljšanje okoljske učinkovitosti (kot npr. ponovna uporaba, recikliranje in obnova >70 % nenevarnih gradbenih odpadkov pri rušenju objektov)
  - podpora „zelenim“ projektov
- Razhajanja med DČ so prisotna na različnih ravneh izvajanja: vodilna načela, pristopi in postopki za ocenjevanje;
- Število udeležencev v postopkih preverjanja ukrepov se je povečalo;
- Obstajajo skupne strokovne podlage, ki se lahko uporabijo pri oblikovanju skupnih orodij.

II. STANJE RAZVOJA SMERNIC ZA UPORABO DNSH PRI IZVAJANJU PROGRAMA EKP 21-27

- Smernice OU za uporabo »načela, da se ne škoduje bistveno« pri izvajanju PEKP 2021-27 – poenostavljeni pristop (*avgust 2023*):
  - Objavljena na spletnem naslovu: <https://evropskasredstva.si/evropska-kohezijska-politika/navodila-in-smernice/>
  - Uporabljajo se v primerih, kjer vsebinska ocena skladnosti ni potrebna.
- Smernice OU za uporabo »načela, da se ne škoduje bistveno« pri izvajanju PEKP 2021-27 (*osnutek december 2023*):
  - V fazi zaključne priprave (predvidoma objavljena Q1/2024);
  - Pokrivajo celotno področje izvajanja PEKP 21-27.
- Smernice za spremljanje uporabe načela DNSH (*osnutek december 2023*):
  - Še v fazi osnutka: potrebna prilagoditev z usmeritvami EK;
  - Pokrivajo celotno področje izvajanja PEKP 21-27.

III. NAČELO DNSH IN KREPITEV PODNEBNE ODPORNOSTI

- Zagotavljanje krepitve podnebne odpornosti infrastrukture
  - Obvezna uporaba pri infrastrukturnih naložbah s pričakovano življenjsko dobo najmanj 5 let v okviru programa EKP 2021-2027 in hkrati pogoj za izbor projektov po členu 73 Uredbe (EU) 2021/1060
  - Analiza krepitve podnebne odpornosti sledi načelu, da se ne škoduje bistveno
  - Vključuje obravnavo 2 od 6 okoljskih ciljev skladno s tehničnimi smernicami EK in OU

- Zagotavljanje skladnosti z načelom DNSH
  - Horizontalno načelo, ki se upošteva pri izboru projektov skladno s členom 9 in uvodno izjavo 6 Uredbe (EU) 2021/1060
  - Pristop k zagotavljanju skladnosti z DNSH bodisi s poenostavljeno ali vsebinsko/podrobnejšo oceno predvidljivih vplivov na 6 obravnavanih okoljskih ciljev
  - Pri zagotovitvi skladnosti z okoljskima ciljema „Blaženje podnebnih sprememb“ in „Prilagajanje podnebnim spremembam“ se upošteva analiza krepitve podnebne odpornosti infrastrukture.

IV. NAČRT KREPITVE ZMOGLJIVOSTI DELEŽNIKOV, VKLJUČENIH V IZVAJANJE EKP

■ Dosedanje aktivnosti

- Delavnica o uporabi načela DNSH v okviru PEKP 2021-2027 (april 2023; ciljno občinstvo: posredniška telesa)
- Predstavitev smernic OU za krepitev podnebne odpornosti infrastrukture in uporabo načela DNSH (junij 2023; ciljno občinstvo: posredniška telesa)
- Predstavitev smernic OU za krepitev podnebne odpornosti infrastrukture in uporabo načela DNSH (oktober 2023; ciljno občinstvo: upravičenci)

■ Prihodnje aktivnosti

- Delavnica o vključevanju krepitev podnebne odpornosti in načela DNSH v izvajanje PEKP 2021-2027 (marec 2024; ciljno občinstvo: pripravljavci projektov)
- Delavnica o vključevanju krepitev podnebne odpornosti in načela DNSH v izvajanje PEKP 2021-2027 (Q4/2024: ciljno občinstvo?)

V. POGOSTA VPRAŠANJA, PRIPOROČILA, USMERITVE

- *Ali je potrebno opraviti oceno skladnosti za projektov/ukrepov ESS+ (operacije, za katere presoja vplivov na okolje ni obvezna)?*
  - V kolikor so bili ukrepi že vključeni v predhodni oceni skladnosti programa z DNSH in le-ta kaže, da obravnavani ukrepi nimajo predvidljivih škodljivih vplivov na vse okoljske cilje, se izvede poenostavljena ocena skladno z določili smernic OU.

- *Ali projekt/ukrep, ki je skladen z DNSH, zagotavlja podnebno odpornost po zahtevah splošne uredbe o ESI skladih in SPP?*
  - Zahteva glede krepitve podnebne odpornost je treba obravnavati ločeno od zahteve glede uporabe načela (čeprav sta si obe zahtevi med seboj povezani).
  - Ob izpolnjevanju zahteve glede krepitve podnebne odpornosti lahko zaključimo, da je ukrep skladen z 2 od 6 okoljskih ciljev (Blaženje podnebnih sprememb in Prilagajanje na podnebne spremembe), presoja skladnosti z DNSH pa se omeji le na 4 preostale okoljske cilje.

- *Investicija ali gospodarska dejavnost, ki jo obravnava projekt/ukrep, je bila z vidika DNSH že presojana v okviru CPVO PEKP 21-27. Ali se s tem šteje, da je projekt/ukrep skladen z DNSH?*
  - Predhodna ocena Programa EKP 21-27 predstavlja izhodiščno oceno skladnosti ukrepov programa z DNSH. Ob pripravi konkretnega projekta/ukrepa tekom izvajanja programa se v okviru ocene kakovosti projekta ponovno preveri ustreznost izhodiščne ocene kot tudi ustreznost predvidenih omilitvenih ukrepov.

- *Ali je uporaba tehničnih merila za izbor projektov iz predhodne ocene Programa EKP 21-27 obvezna pri oceni skladnosti projektov/ukrepov z DNSH?*
  - Tehnična merila za izbor projektov določajo pogoji, pod katerimi se šteje, da projekt bistveno prispeva ali ne bistveno škoduje posamezni okoljski cilj.
  - Skladnost s tehničnimi merili šteje kot dokaz skladnosti projekta/ukrepa z okoljskim ciljem, na katerega se obravnavano tehnično merilo nanaša.
  - Ustreznost posameznega tehničnega merila ali omilitvenega ukrepa je treba preveriti od primera do primera.

- *Investicija ali gospodarska dejavnosti, ki jo obravnava projekt/ukrep, je bila z vidika DNSH presojana v okviru NOO. Ali se s tem šteje, da je projekt/ukrep skladen z DNSH?*
  - Izhodiščna ocena skladnosti ukrepov NOO z DNSH, ki je bila izdelana ob predložitvi NOO Evropski komisiji, je treba ponovno preveriti in po potrebi nadgraditi ob pripravi projektov Programa EKP 21-27.
  - Ob predpostavki, da je so značilnosti ukrepe enake značilnostim predhodno ocenjenega ukrepa, je treba ponovno preveriti ustreznost izhodišče ocene in relevantnih omilitvenih ukrepov.

- *Kdo zagotovi skladnost projekta/ukrepa z DNSH?*
  - Skladno z navodili OU za načrtovanje, odločanje o podpori, spremljanje in poročanje skladnost projekta/ukrepa z DNSH zagotovi prijavitelj oz. pripravljavec vloge za dodelitev sredstev EKP 21-27.

- *Kdo opravi oceno kakovosti projekta z vidika zagotavljanja skladnosti z DNSH?*
  - Skladno z navodili OU za načrtovanje, odločanje o podpori, spremljanje in poročanje ocena kakovosti projekta, ki vključuje preverjanje skladnosti z DNSH, zagotovi posredniško telo.

- Kaj sledi, če je vsebinska ocena neustrezna?
  - V kolikor se ugotovi, da vsebinska ocena projekta/ukrepa ali predvideni omilitveni ukrepi iz kakršnihkoli razlogov niso ustrezni, se predlagan ukrep ne more podpreti s sredstvi EKP 21-27, vse dokler posredniško telo takšnega projekta/ukrepa ne oceni pozitivno.

Komentar k izvlečki besedil PEKP 21-27 in Meril za izbor operacij

- *» Pri oblikovanju končne vsebine ukrepov ter meril za njihov izbor in izvedbo bomo upoštevali relevantne omilitvene ukrepe in v največji možni meri tudi relevantna priporočila v skladu s Celovito presojo vplivov na okolje, ki so naštetí v Prilogi: Omilitveni ukrepi in priporočila.« (Program EKP 21-27)*
- *» Splošna horizontalna načela:...*
  - *izkazovati skladnost s prilogo DNSH – Tehnična merila za izbor projektov za izpolnjevanje načela, da se ne škoduje bistveno, ki je priloga 1 tega dokumenta,*
  - *izkazovati skladnost s prilogo Omilitveni ukrepi in priporočila, ki je priloga 2 tega dokumenta, z vidika upoštevanja relevantnih omilitvenih ukrepov in v največji možni meri tudi relevantnih priporočil.« (Merila za izbor operacij 21-27)*

VI. POVZETEK

POMEMBNA PRIPOROČILA IN USMERITVE

- Uporaba načela DNSH pri javnim financiranju EU je proces, s katerim preverjamo okoljsko trajnost gospodarske dejavnosti in zajema celotno življenjsko dobo proizvodov in storitev
- Pri oceni skladnosti projektov/ukrepov z DNSH izhajamo iz predhodnih postopkov, analiz in drugih dokumentov, ki so nastali v vseh fazah razvoja projekta/ukrepa (kot npr. projektna/investicijska/prostorska dokumentacija, CPVO, PVO, Climate Proofing, itd.).
- Ocena skladnosti z DNSH je treba predvideti za vse projektov/ukrepov Programa EKP 21-27 z DNSH, pri čemer je ta bodisi poenostavljena ali vsebinska/podrobnejša glede na vsebino in značilnosti posameznega projekta/ukrepa.
- Izbor in obseg (obveznih) omilitvenih ukrepov se določi glede na konkreten projekt, ob upoštevanju stroškov in izvedljivost le-teh.

Upam, da se vam je ta predstavitev zdela uporabna.

